

Téma 1: Pokračujeme v tradici . Garant: B.Mocek

Úvodní teze

V obsahové rovině je téma autorsky zpracované - lze vycházet z výstav: Přírodovědecké sbírky Muzea východních Čech v Hradci Králové (Ke 100.výročí založení muzea v Hradci Králové, 1981), 70. let přírodovědeckého muzea (2009), Přijďte před 100 lety, Vše za 100 let (2013). V nívrhu je tedy věnována pozornost členěné tématu a formám prezentace.

V zásadě jde o dva celky:

- historické souvislosti vzniku Přírodovědeckého muzea v Hradci Králové, jeho sbírek a zaměření činnosti (zejména sbírkové, ale i odborné, prezentační a popularizační) v různých časových etapách (praktický odraz dobového pojetí a možností přírodovědeckého muzejnictví v královéhradeckém regionu)
- technika muzejní práce v jednotlivých oborech (geologie, botanika, entomologie, zoologie) zastoupených v muzeu: terénní sběrné metody, preparace, uložení a ochrana a využití přírodnin,

Členění, způsoby prezentace

I. Nejstarší historie: „prekurzory“ přírodovědeckého muzea:

1. Hlaváčovo soukromé muzeum v Bělohradě

- propagační tabule, album – fotky z výstav v Bělohradě
- osobnost V. Hlaváče
- původní adjustáže malakologických sbírek
- pedagogické názorné exponáty (působení moře, perleťářství, perly)
- rarity (výrobky z mušlí, mušle s hebrejským rytým přáním - příběh)
- význam sbírky místních měkkýšů (dokladově dobře zpracované místní sběry – ukázka karty s mapou, kartotéka, vymřelý druh pláštěnka sliznatá (*Myxas glutiniosa*) – lokality z ČR, od HK – u Třebše
- hodnota mořských sbírek z pohledu úbytku druhů, velikostní rarity, CITESové skupiny (koráli), ukázka sběratelské kompletace některých rozsáhlejších rodů nebo čeledí (homolice, zavinutci)

2. Sběry z přírodovědecká sekce Zemědělského ústavu

- vzorky dřeva, herbáře ZÚ, minerály z původních sběrů
- instituce ZÚ – budova, sekce, osobnosti (botanici, geologové)
- Hedvábnický ústav – údaje z archívu, chov bource morušového – foto vývoje (z chovu) a exsikáty imag (ze sbírky nebo napěstované kusy)

3. Přírodovědecký klub

- první klub – významní členové
- druhý klub – osvěta – exkurze, přednášky (autentické archiválie, foto)

II. Otevření přírodovědeckého muzea v roce 1939

- iluze „otevřeného depozitáře“ a pracovní kustoda - podle katalogu

III. Vývoj sbírek a činnosti až do současnosti po jednotlivých oborech

- návrh prezentace kolektivního průzkumu na příkladu lomu Rožmitál – diorama, naučná stezka, tisky atd.

IV. Zahrnout do tématu vývoj terénních sběracích, preparačních metod a postupů, ukládací technika, depozitáře, dokumentační práce – (texty i výběr materiálu jsou zpracovány)

- instalace v podobě „dioramat“ instalovaných pastí, sítí, původních sběrných a preparačních pomůcek. Atraktivní např. : fáze preparace dermoplastického preparátu (vycpaniny), pryskyřičné bloky s rostlinami (z původní expozice), exikáty velkých bezobratlých (ostreop, krab) apod...

V. Kromě sbírek lze zpracovat a prezentovat na poměrně různorodém materiálu výstavní činnost (např. plakáty, rekonstrukce dobových prezentačních forem), časopis Acta a jiné formy výstupů (závěrečné zprávy apod.). Viz seznam výstav

Příloha 1

Z historie přírodovědeckého muzejnictví v Hradci Králové

O založení samostatného přírodovědeckého muzea v Hradci Králové usiloval již roku 1878 profesor hradecké reálky A.Hansgirk. Organizovaná sběratelská i výstavní činnost muzejního charakteru v oborech přírodních věd se začala rozvíjet na půdě přírodovědecké sekce „Zemědělského ústavu pro kulturní a hospodářské povznesení severovýchodních Čech“, založené v roce 1933. Sekce sdružovala desítky regionálních zájemců o přírodu a vlastivědných pracovníků, aktivními členy byli zejména přední botanici, zoologové a geologové, kteří rozvíjeli systematickou terénní činnost a spolupracovali na vědeckém zpracování materiálu.

Předsedou sekce se stal František Ulrich, profesor Karlovy Univerzity, rodák z Boharyně, jehož mineralogické sběry se později staly základem geologických muzejních sbírek. Skupina nadšených mladých botaniků, mezi nimi např. K.Prokeš, V.Kafka, K.Krčan, E.Hadač, B.Válek a mykolog F.Smotlacha založila herbáře Zemědělského ústavu a organizovala botanický výzkum regionu. Do budování přírodovědeckých sbírek se zapojil zejména jednatel sekce Vítězslav František Hlaváč (nar. 19.8. 1899 v Lázních Bělohradě, zemř. 19.4.1959 v Klášteře nad Dědinou), učitel na jednotřídce v Brtvi u Lázní Bělohradu a sběratel přírodnin. Byl jedním z badatelů 1.poloviny 20. století, kteří se snažili rozvíjet po vzoru Národního muzea v Praze regionální přírodovědný výzkum. Inspirován zřejmě Fričovým muzeem, které bylo v roce 1904 otevřeno v Lázních Bělohradě zakládal již od studentských let sbírky přírodnin, se kterými seznámil širší veřejnost nejprve na výstavách ve školní budově a Fričově muzeu v Lázních Bělohradě (1921, 1922) a později (1924) zpřístupnil sbírky trvale v soukromém Hlaváčově muzeu. V té době měly jeho sbírky již na 10 tisíc přírodnin.

V.Hlaváč byl společně s F.Ulrichem iniciátorem popularizačních výstav v Hradci Králové. V budově Agrární záložny (nyní Česká spořitelna naproti hotelu Grand) - sídle Zemědělského ústavu - byly v letech 1934 - 1938 uspořádány například výstavy hub, dravého ptactva, dekoračních kamenů, lišejníků, domácích a cizokrajných dřev a výstava o chovu bource morušového.

Snahy o zřízení přírodovědeckého muzea v Hradci Králové byly završeny uvolněním budovy staré radnice na Malém (Husově) náměstí, kde bylo Přírodovědecké muzeum slavnostně otevřeno 2.července 1939. Jeho kustodem a ředitelem se stal V.F.Hlaváč. Podle tehdejších představ sloužilo hradecké přírodovědecké muzeum mimo jiné i k vystavování a uchovávání výjimečných přírodnin, exotů a rarit. Sbírký muzea byly zpřístupněny dobově obvyklou formou „otevřených depozitářů“ a k expozici byl vydán průvodce. Výstavní sbírky byly instalovány v šesti místnostech. V depozitáři byly však uloženy již dosti početné sbírky studijní. Kromě Hlaváčových sbírek fosilií a měkkýšů to byly např. kolekce od významných hradeckých osobností a jednotlivé dary milovníků přírody. Cenná byla například sbírka exotických motýlů a vycpanin od vrchního soudního rady I.Srdínka, sbírka motýlů bývalého okresního hejtmána J.Wolfa, čítající 86 zásuvkových krabic nebo petrografická sbírka veterinárního rady J.Soukupa.

Od roku 1946 vedl Městské přírodovědecké muzeum významný evropský entomolog Vladimír Balthasar. Založil dokumentární sbírky hmyzu, studijní sbírku ptactva a vajec. V roce 1946 se sloučilo Městské přírodovědecké muzeum s Městským uměleckoprůmyslovým muzeem. Na půdě nově vzniklého Krajského muzea našel odborné zázemí více než dvousetčlenný Přírodovědecký klub severovýchodních Čech, který navázal na osvětovou a odbornou práci přírodovědecké sekce zrušeného Zemědělského ústavu. V entomologické tradici pokračoval od roku 1957 Adolf Čejchan, který se zasloužil též o modernizaci pracoviště, zahájení ediční činnosti a systematické doplňování přírodovědecké knihovny.

Od konce 60. a zejména v 70. letech 20. století jsou sbírky přírodnin doplňovány v jednotlivých oborech (geologie, botanika, entomologie, zoologie) především vlastní výzkumnou činností profesionálních muzejních pracovníků, ale i plánovitými nákupy. Hlavním programem přírodovědeckého oddělení muzea se stává dokumentace a výzkum přírodních poměrů regionu. V zoologických oborech byla ichtylogem Karlem Lohniským založena a po dobu jeho téměř padesátiletého působení v muzeu dále rozvíjena studijní sbírka ryb, která se dnes řadí k

nejvýznamnějším v ČR. K dlouhodobým rozsáhlým projektům patří i botanická a entomologická inventarizace chráněných území východních Čech a výzkum permokarbonských fosilních ryb v Podkrkonoší a Boskovické brázdě. Nové poznatky o přírodě regionu jsou od roku 1959 zveřejňovány v časopise Práce muzea v Hradci Králové (Acta Musei Reginaehradecensis s. A). V roce 1971 byla v historické budově muzea otevřena přírodovědecká expozice "Příroda severovýchodních Čech", která tehdy patřila k prvním moderním expozicím přírody v Československu (zrušena byla v roce 1986). Výstavní činnost oddělení byla v 70. letech zaměřena na návštěvnicky úspěšnou cestopisnou tematiku (např. výstavy Expedice Himáláje; Léky z šera pralesů apod.). Později byly výstavy orientovány na sbírky jednotlivých oborů (např. Krása tropů; Zkameněliny východních Čech; Pestrá příroda; Svět minerálů; Život v pravěkých mořích, jezerech a močálech) nebo popularizaci ochrany přírody (Plachta, Příroda ve městě, Život ve starých stromech). V roce 1993 bylo přemístěno celé přírodovědecké pracoviště z budovy na Malém náměstí do objektu v Gayerových kasárnách.

V současnosti jsou přírodovědecké sbírky s 873 tisíci sbírkových předmětů nejrozsáhlejším souborem Muzea východních Čech. Přírodniny jsou zařazeny v 8 samostatných sbírkových fondech:

- entomologické sbírky s přibližně 700 tisíci exempláři jsou nepočetnější,
- 51 tisíc položek tvoří herbářové položky vyšších rostlin a mečů,
- 45 tisíc schránek měkkýšů obsahuje fond malakologie,
- 27 tisíc položek nerostů zahrnuje sbírkový fond mineralogie,
- 20 tisíc fosilií rostlin a živočichů je zařazeno do fondu paleontologie,
- 20 tisíc sbírkových předmětů je evidováno ve fondu zoologie obratlovců,
- 7 tisíc položek hub a lišejníků tvoří fond mykologie,
- petrografický sbírkový fond s 3 tisíci vzorky hornin je rozsahem nejmenší.

Seznam předmětů k historii muzea - příklady

(bude postupně upřesňován podle konkrétního prostoru a ve spolupráci s kurátory)

Geologie

- ❖ Kalcit z lokality Stříbro ze sbírky F. Veselého
- ❖ Natrolit s albitem z lokality Mariánská hora ze sbírky M. Duchoně
- ❖ Schránka druhohorní mlže rodu *Inoceramus* s přisedlými lasturami ústřic. Nález z roku 1933.
- ❖ Vzorky kalcitu a aragonitu z původních sběrů prof. F. Ulricha z počátku minulého století, které staly základem mineralogické sbírky muzea
- ❖ Skrumáž trilobitů *Dalmanites socialis* z ordoviku Barrandienu
- ❖ Drůza aragonitu z Hřídělce u Lázní Bělohrad
- ❖ Šišťice druhohorní stromovité rostliny *Araucariopsis cretacea*
- ❖ Původní adjustáž části lebky nosorožce srstnatého (*Coelodonta antiquitatis*) ze čtvrtohorních usazenin
- ❖ Ukázka ze sbírky broušených petrografických vzorků – různé typy broušených žul (v pořadí zdola - Kazachstán, Brazílie, Portugalsko, Jižní Afrika, Čechy)

Botanika

- ❖ Šiška z kalifornské borovice Coulterovy (*Pinus coulteri*). Dosahuje délky až 40 cm a hmotnosti 2 kg, semena jsou jedlá.
- ❖ Rozpadavá šiška jehličnanu blahočetu (*Araucaria* sp.)
- ❖ *Probooscidea lousianica* - plody s výrůstky. Severní a Střední Amerika.
- ❖ Sušené exponáty hub z 30. let 20. st. nasbírané mykologem Rudolfem Veselým, spoluzakladatelem České mykologické společnosti - zleva: pestřec obecný (*Scleroderma citrinum*), prášivka černavá (*Bovista nigrescens*), pýchavka stlačená (*Vascellum pratense*), kornatec krvavý (*Phanerochaete sanguinea*)
- ❖ Herbář K. Krátkého ze Svojsíc z roku 1886

- ❖ Ukázky různých druhů dřev ze sbírek přírodovědecké sekce Zemědělského ústavu z 30. let 20. století
- ❖ Položky lišejníků z Přírodovědeckého muzea, nasbírané R. Traxlerem - dutohlávka třásnitá (*Cladonia fimbriata*), puklérka rourkovitá (*Cetraria cucullata*), puklérka sněžná (*Cetraria nivalis*)
- ❖ Herbářové položky mechorostů ze sbírek R. Traxlera sbírané na začátku 20. století
- ❖ Položky rostlin ze sbírek přírodovědecké sekce Zemědělského ústavu - zleva: žindava evropská (*Sanicula europaea*), rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), jestřabina lékařská (*Galega officinalis*)
- ❖ Položka lišejníku puklérky islandské (*Cetraria islandica*) ze sbírek přírodovědecké sekce Zemědělského ústavu
- ❖ Studijní sbírka rostlinných semen z 30. let 20. století

Bezobratlí

- ❖ Válcové preparáty z kabinetů zrušených hradeckých škol získané převodem v letech 1945-1950: vývoj krtonožky obecné, vývoj včely medonosné, křemičitá kostra mořské houby *Euplectella aspergillum*), tzv. Venušina koše
- ❖ Modely jednobuněčných dírkonošců (Foraminifera) dodávané firmou Frič do školních kabinetů a muzeí
- ❖ Svítilka surinamská (*Laternaria phosphorea*) - výstavní instalace z 30. let 20. století
- ❖ Původní výstavní instalace exemplářů tropického hmyzu z Přírodovědeckého muzea (motýli r. Morpho)
- ❖ Sádrový model zavínutce *Cypraea schilderorum* a schéma umístění schránky u živého jedince. Předměty pocházejí z původního inventáře Hlaváčova muzea
- ❖ Perlotvorka velká (*Pictanda maxima*) s perlou (z původního inventáře Přírodovědeckého muzea)
- ❖ Donka indická (*Turbo marmoratus*) - Indopacifik
- ❖ Sudanka Tonna galea -Atlantický oceán
- ❖ Tritonka indická (*Charonia tritonis*) - Indopacifik, Austrálie, Japonsko
- ❖ Přilbovka rohatá (*Cassis cornuta*) - Indopacifik
- ❖ Křídlatec prstový (*Lambis lambis*) - Indopacifik
- ❖ Výstavní krabice s československými měkkýši z expozice Přírodovědeckého muzea z roku 1939
- ❖ Studijní materiál lastur mořských mlžů čeledi Donacidae v původním depozitárním mobiliáři
- ❖ Mořský korál *Meandrina* sp. z Hlaváčova přírodovědného muzea v Lázních Bělohradu
- ❖ Ostreop molucký (*Limulus molucanus*) z třídy hrotnatců (Merostomata). Exponát z původních výstavních sbírek z roku 1939 byl v roce 1998 renovován a nově adjustován

Zoologie

- ❖ Lebka lišky obecné (*Vulpes vulpes*)
- ❖ Dermoplastický preparát puštíka bělavého (*Strix uralensis*)
- ❖ Válcové preparáty obratlovců z kabinetů získané převodem v letech 1945-1950 z hradeckých škol: vývoj mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*), mihule říční (*Lampetra fluviatilis*)
- ❖ Ze sbírky kolibříků darované v 30. letech 20. století J. Srdínkem: preparát kolibříka *Chrysolampis mosquitos*, hnízdo kolibříka
- ❖ Rybák černý (*Chlidonias nigra*)
- ❖ Rostrum pilouna (*Pristis* sp.) z původní instalace Přírodovědeckého muzea
- ❖ Dobová výstavní instalace vejce labutě velké (*Cygnus olor*). V době získání do sbírek labutě u nás nehnězdily, exponát pochází z Ruska.
- ❖ Stepokur *Pterocles* sp.
- ❖ Diorama tchoře tmavého (*Mustela putorius*) s mláděty

Předměty dokumentující vývoj muzejních technik (příklady)

- ❖ Natrolit z Mariánské hory
- ❖ Trilobit *Opsimasaphus nobilis* ze Záhořan
- ❖ Otisk schránky křídového měkkýše rodu *Inoceramus*

- ❖ Padělek trilobita slepený z několika zlomků různých jedinců
- ❖ Fosilní obojživelník (*Discosauriscus austriacus*) a paprskoploutvá ryba (*Paramblypterus*) z mladších prvohor z nejnovějších výzkumů muzea
- ❖ Zemědým lékařský (*Fumaria officinalis*) – z herbáře přírodovědecké sekce Zemědělského ústavu
- ❖ Štírovník tenkolistý (*Lotus tenuis*) - ukázka současné herbářové položky
- ❖ Dutohlávka hvězdovitá (*Cladonia uncialis*) - výstavní položka lišejníku z Hlaváčova přírodovědeckého muzea v Lázních Bělohradu
- ❖ Homolice síťkovaná (*Conus textile*) – Indopacifik a zavinec *Cypraea schilderorum* (Tichý oceán; Havaj) - ukázka instalace schránek měkkýšů pro výstavní účely Přírodovědeckého muzea.
- ❖ Tropičtí motýli ze sbírky J. Srdínka
- ❖ Sběrka nosorožníků (*Dynastinae*) od J. Voláka
- ❖ Ostnovka středomořská (*Spondylus gaederopus*)
- ❖ Původní instalace z Hlaváčova přírodovědeckého muzea v Lázních Bělohradu
- ❖ Krtek obecný (*Talpa europaea*), Albinotický jedinec z nejstarších sbírkových fondů
- ❖ Netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*) - kosterní preparát zakoupený od pražské firmy Frič (obchod s přírodninami). Zajímavostí je původní chybné určení druhu
- ❖ Plotice obecná (*Rutilus rutilus*) - kolorovaný sádrový odlitek skutečného exempláře
- ❖ Balky ze studijní sbírky ptáků: Zvonek zelený (*Carduelis chloris*), sýkora modřinka (*Parus caeruleus*), špaček obecný (*Sturnus vulgaris*)

Přírodovědecké výstavy

1971 - 1986

Expozice Příroda severovýchodních Čech

Průvodce expozicí : *LOHNISKÝ K. & kol., 1983: Příroda severovýchodních Čech. Průvodce stálou expozicí. 20 pp. Krajské muzeum východních Čech v Hradci Králové.*

1975

Zvířata a zvířátka ve výtvarném projevu maďarského malíře Mihály Csiby

(malý sál, 3.4. – září 1975)

1976

Cesty jižní Indií

(vestibul 2. patro, leden – duben 1976)

1977

Léky z šera pralesů

(vestibul 2. patro, 24.5. – 30.9.1977)

1979

Nun 7135 m

(vestibul 2. patro, říjen – prosinec 1979)

Hmyz v kresbě a grafice Vlasty Matoušové

(chodba k malému sálu, 20.8. – 30.9.1979)

1980

Přírodovědecké sbírky Muzea východních Čech v Hradci Králové

(Ke 100.výročí založení muzea v Hradci Králové, malý sál, září – únor 1981)

1982

Věčně živá příroda

(malý sál, 22.2. – 29.4. 1982, tištěný průvodce: *LOHNISKÝ K. & kol., 1982 : Věčně živá příroda. Průvodce výstavou. 33 str. Krajské muzeum východních Čech v Hradci Králové.*

1983

Krásy tropů

(malý sál, srpen – září 1983, doplněno výstavou kreseb V. Matoušové v chodbě)

1984

Krása tropů (A tropusok szépsége)

(Oblastní muzeum v Komárně, duben – září 1984)

Léčivé rostliny

(vestibul 2. patro, září – prosinec 1984)

Ohrožené a introdukované ryby východních Čech

(vestibul 2. patro, 15.3. – 19.8.1984)

1985

Z činnosti přírodovědeckého oddělení

(vestibul vchod)

1986

Zkameněliny východních Čech a prehistorická zvířata v obrazech Lubomíra Dědka

(chodba a malý sál, 10.6. – 15.9.1986)

1987

Plachta – významná přírodovědecká lokalita Hradecka

(chodba, malý sál)

1988

Pestrá příroda

(velký sál- galerijní, duben 1988 – květen 1989)

Zkameněliny mladších prvohor (v rámci mezinárodního symposia k permokarbonu)

(malý sál)

1989

Motýli

(výstavní síň Muzea v Pernštejské ulici v Pardubicích, 6.7.1989 – říjen 1989)

1991

350 miliónů let vývoje lesa

(malý sál, 1.2. – 15.5.1991)

1992

Příroda ve městě

(malý sál, 14.2. – 31.5.1992, doplněno výstavou Zvířata ve fotografii Pavla Rödla v chodbě, tištěný text: *MOCEK, B. & kol., 1992: Příroda ve městě. 32 str. Muzeum východních Čech Hradec Králové*).

1994

Dinosauři nebyli jediná.

(vestibul 2. patro, ? , tištěný průvodce: *ŠTAMBERG, S.: Dinosauři nebyli jediná., Muzeum východních Čech, 13 pp., Hradec Králové*).

1995 – 1997

Příroda východních Čech

(velký sál - galerijní, tištěný průvodce: *MOCEK, B. & kol., 1995: Příroda východních Čech. 64 str. Muzeum východních Čech Hradec Králové*).

1998

Jedovaté organizmy

(vestibul vchod, duben – červen, doprovodný tištěný text: *MOCEK, B. & kol., 1998: Jedovaté organizmy. 12 str. Muzeum východních Čech v Hradci Králové*).

1999

Stavební kámen v Hradci Králové

(malý sál, tištěný průvodce: *ŠTAMBERG, S. & DOUBEK Z.: Stavební kámen v Hradci Králové. Muzeum východních Čech v Hradci Králové, 16 pp., Hradec Králové*)

2003

Život ve starých stromech

(malý sál, 24.4 - 7.9. 2003, doplněno výstavou Památné stromy Královéhradecka v chodbě, tištěný průvodní text: *MOCEK, B. & kol., 2003: Život ve starých stromech. 16 str. Muzeum východních Čech v Hradci Králové*).

2004

Svět minerálů

(malý sál a chodba 9. 4.2004 – 9.1. 2005, tištěný průvodce: ŠTAMBERG, S. & DOUBEK, Z., 2004: *Krása minerálů – Mineralogické zajímavosti východních Čech*. – Muzeum východních Čech v Hradci Králové, 20 pp. Hradec Králové.

2005

Život v pravěkých mořích, jezerech a močálech

(malý sál a chodba, 27.1.-14.8.2005, tištěný průvodce: ŠTAMBERG, S. (2005): *Život v pravěkých mořích, jezerech a močálech*. – Publikace ke stejnojmenné výstavě, 20 pp. Hradec Králové

2006

Krása tropů

(malý sál, 16.6.2006 – 18.3.2007, doplněno výstavou kreseb hmyzu J. Kobyláka v chodbě)

2008

Ohrožená příroda, doplněno výstavou Člověk a příroda - stezky k soužití (ve spolupráci s ZO ČSOP Jaro Jaroměř)

(malý sál+ chodba, 29.2.2008 - 4.1.2009).

2009

Křemen a jeho rodina (ve spolupráci s VČM Pardubice)

(malý sál + chodba, 12. února – 13. září 2009)

70 let Přírodovědeckého muzea v HK

(vestibul v přízemí, 22. září - 8. listopadu 2009)

2010

Nové objevy fauny a flóry v jezerních pánvích mladších prvohor

(vestibul 1. patra, 26. 1. - 25. 4.2010)

Vážky ČR ve fotografii

(ochoz + ateliér, 17. května - 12.9.2010)

2011

Predátoři ptačí říše - dravci a sovy

(lapidárium, 7. dubna 2011 - 13. listopadu 2011). Doplněno výstavou „Pasti, nástrahy, železa z OVM Přerov.

Cizinci a vetřelci v naší přírodě

(vestibul 1 patra, 21. října 2011- 12. února 2012)

Skládačka: MOCEK B (2011): *Cizinci a vetřelci v naší přírodě*. 12 str. formát 1/2 A5.

2012

Labe - jedna řeka, dva příběhy

(malý sál, 24. únor 2012 - 19. srpna 2012)

Průvodce - doplňující text: MOCEK B. (2012): *Labe v Hradci Králové, příroda řeky ve městě a okolí*. 37 pp.

Život v jezerech a močálech mladších prvohor

(lapidárium, 8. června 2012 - 6. ledna 2013)

Průvodce: ŠTAMBERG, S. (2012): *Život v jezerech a močálech mladších prvohor*. – Publikace ke stejnojmenné výstavě, xx pp. Hradec Králové

2013

Přijďte před 100 lety

(malý sál, 31.1.2013 – ??)

Vše za 100 let

(lapidárium, 20.9.2013 – ??)

Život pod stožáry

(vestibul 2. patra, 11.10. – 29.12. 2013; prodlouženo)

Skládačka: MOCEK B (2013): *Příroda písčín u Čeperky*. 2 str. formát 1/2 A5.

Barvy v přírodě

(lapidárium, 20. 12.2013 – 20.4.2014, prodlouženo)

Vetřelci v Karlovarském kraji

Muzeum Sokolov, 23. 10. 2013 – 12. 1. 2014.

2014

Kunětická hora – sopečný ostrov v Polabí

(vestibul 1 patra, 24. října 2011- 15. ledna 2015; prodlouženo)

skládačka: *MOCEK B (2014): Příroda Kunětické hory 12 str. formát 1/2 A5.*

Houby (ve spolupráci s Mykologickým klubem)

(každoročně 4 denní akce v září - říjnu , od roku 1995)